

EDİTÖR MEKTUBU-3

Proje Oluşturma Aşaması Sırasında Hissettikleriniz de Yalnız Değilsiniz-sanırım

Bazen bir proje üzerine çok düşünmek önünüzdeki en büyük engel olabilir. Özellikle seçtiğiniz proje çok genel ve kapsamlı bir konuya. Örneğin; konunuz madenciler olsun. O kadar kapsamlı bir başlık ki, başlamadan önce çok cazip gelen bu konu çalışmaya başladığınız da içinden çıkılmaz bir hale dönüşür. Bu yüzden genel bir konuyu çalışıyorsanız mutlaka alt başlıklar açmaya çalışalım. Örneğimizde bu Zonguldak'lı Madenciler olsun. Daha da daraltmak istersek, Zonguldak'da çalışan Çinli Madenciler olur. Daha da mı daraltmak istedik Çinli Madenci Yang olur. vb. açıklayabilirim. Böylece hareket alanınız küçülür, işinize daha çok vakit ayırabilirsiniz. Konsantre olacağınız alanın daralması ilginizi daha dar bir alana yöneltir ki bu iyi sonuçlar verir. Projenin sonunda göreceksiniz ki genel olan konunun daraltılmış bir parçası da bütünün kavranmasına yol açan sihirli bir yoldur.

Yapabileceğimiz, ulaşabileceğimiz bir konuyu seçmek de etkili bir proje için gerekli kurallardan birisidir. Günümüzde modernist dönemde olduğu gibi büyük hikâyeler, anlatan fotoğraflar peşinde koşan çok az fotoğrafçı var. İletişim yöntemlerinin artması ve gelişmesi günümüzde görsel bir hikâye anlatmak isteyen fotoğrafçılara kolaylıklar sağladı. Foto muhabirliği kavramı neredeyse yerini bir kuruma ait olmadan çalışan serbest zamanlı fotoğrafçılara doğru yönelim gösterdi. Bu da daha yerel, daha özel, küçük ama hepimizi ilgilendiren hikâyeler oluşturulmasına yol açtı. Örneğin eskiden Brezilya Amazon Ormanları gibi bir konu dikkat alanımıza girerken bugün Kaz Dağları'n da yaşanan bir doğa katliamına da yoğun ilgi gösterebiliyoruz.

Bir proje öncelikle fotoğrafçısının ilgisini çektiği için yapılmalı. Bu yüzden birçok görsel hikâye anlatıcısının işleri bazen genel tarzlarından çok farklılık gösterebilir. "İsmarlama iş yaparsan böyle olur" lafını çok duyarız. İçinde bir şikâyet barındırır. Editör yal işlerde böyledir. Özellikle serbest zamanlı çalışan fotoğrafçılar geçimini sağlamak için ismarlama işler almak zorundadırlar. Böyle çalışan birçok arkadaşımızdan aldığımız geri dönüşler dediğimi destekler yöndedir."iş bir an önce bitsin diye yalvardım" cümlesini onlardan çok sık duyarız. Oysa genellikle en başarılı işlerini fotoğrafçılar kendi derdi olan bir projeyi gerçekleştirdiklerinde yaparlar. Çünkü kendi gördüğü bir konuyu başkalarının da ilgi göstermesi için daha çok yoğunlaşırlar.

Bir proje oluşturma sırasında her fotoğrafçının deneyimi farklı olabilir. Projesinin konseptini yakalamaya çalışırken farklı yöntemler izlerler.

Bazen bir fikir oluşur ve çalışmaya başlarsınız ama bir an gelir tıkanabilirsiniz. Projeniz ya tamamen gelişir ya da bırakmak zorunda kalırsınız. Mesela benim tamamlanmış projelerim gibi, tamamlanmamış projelerim de var. Bazen bir projeyi yürütürken başka bir konuyu da görüp ona yöneldiğim çok olmuştur.

Bazen belirsiz bir fikirle başlarım projeye. Etkileyen bir şeyler olmuştur, farkına varmadığım. Beni tetikler ve çekimlere başlarım. Zamanla konuya bağlanır sürdürürüm, bazense konuya olan ilgimi kaybeder, çalışmayı bırakırım.

Kimi fotoğrafçılar bir konseptle başlamayı sever, ama aynı zamanda işin yapılması sırasında nasıl bir şey ortaya çıkarabileceği özgürlüğünü de sever.

Kimisi İşlerindeki konsepti çektiği fotoğrafları sıralayarak bulur, bu da fikirlerini netleştirir. Çoğu fotoğrafçı sezgileriyle fotoğraf çeker. Analiz süreci daha sonra gelir. Örneğin kişisel belgesel yapan Anders Petersen bir röportajında” önce büyük bir açıklıkla fotoğraf çekerim, yani midemle çekerim. Konuyla konseptle hiç ilgilenmem. Zaten bir konu varsa o sonunda ortaya çıkacaktır. Çekimleri bitirip, kurguya geçtiğimde beynimle düşünmeye başlarım” diyor. Bu da bir yöntemdir. Hem de yaygın bir yöntem.

Bir fotoğraf projesi yaygın olarak dört aşamadan geçerek oluşur. -Konuyu seçmek, -konuyla ilgili gözlemler, araştırmalar, okumalar yapmak-çekimler yapmak-yapılan çekimlerin kurgulanması. Bu dört aşama da birbiriyle aynı öneme sahiptir.

Sizin için ilk önce ne geliyor: bir proje fikri mi yoksa konsept içeren bireysel fotoğraflar mı? sorusuna farklı cevapların geleceği aşikardır.

Örneğin; **Robert Adams**

“Bir proje düşünmek ve daha sonra uygun fotoğraflar çekmek, benim deneyimime göre, genellikle en iyi fotoğraflarla sonuçlanmaz. Yayınladığım fotoğraf kitaplarımın çoğu, herhangi bir plandan bağımsız olarak sadece yürüyüş ve fotoğraf çekme ile başladı.” derken; **Dawoud Bey**

“Çalışmam her zaman bir fikirle, anlatmam gereken bir şeyle başlar. Ben yatırım yaptığım şeyler etrafında bir konuşma yaratmak için fotoğraflarımı hazırlıyorum. Zor olan bu kaygılara yanıt ve tutarlı bir biçim vermek ve böylece izleyicinin ilgi göstermesidir. Benim için önemli olan şeylerin izleyiciye de önemli gelmesini istiyorum.”

Elinor Carucci

“Her nasılsa her iki şey de oluyor: Bir proje için bir fikrim oluyor ve daha sonra projeyi değiştirmeme neden olacak bireysel fotoğraflar çekebiliyorum. Çoğu zaman bir şeyle ilgili olduğunu düşündüğüm fotoğraflar çekiyorum, ancak başka bir şeyle ilgili oluyorlar - sonra kendi fotoğraflarımı dinliyorum ve projemin ne hakkında olduğunu anlıyorum. Bu noktada, takip ettiğim ve geliştirdiğim bir proje fikrim doğuyor.” diyebiliyor.

Bir haftadır sizlerle görüşmeler yapıyor, gösterdiğiniz fotoğraflara bakıyor, üzerine birçok fikir söylüyorum. Sizlerden gelenle nasıl bir editöryal örgü oluşturabilir sorusuna ipuçları arıyorum. Bugün de bu mektupta yalnız olmadığınızı göstermek, içinden geçtiğiniz sıkıntılı yaratı sürecini ben dâhil birçok fotoğrafçının süreç içerisinde yaşadığını görmenizi istedim.

İşin özü sizi bu süreçte etkileyen bir şeyin görsel hikâyesini oluşturmaya çalışıyorsunuz. Bunu yaparken temel derdimiz olan geleceğe bugüne dair şahitliklerimizden ayrıntılar bırakma gayretiyle hareket ediyorsunuz. Bunun tek bir doğru yöntemi yok. Genel ve bilinen dört aşamadan yukarıda bahsettim. Bu dört aşamanın kurallarını tamamen kişisel yaklaşımlarınız ve deneyimleriniz oluşturacak.

Aykan Özener / 10 Mayıs 2020

